

Disertationes Medicae

1. Alberti de Podagra preservatione
2. Ep: de Podagra preservanda
3. Ep: de militum valetudine tuenda
4. Ep: de Caritie praematura
5. Ep: de Atrophia infantium
6. Ep: de efflorum mutatione sub morbis
7. Ep: de partu serotino
8. Ep: de excrecentia nasi
9. Ep: de natura morborum medicatrice
10. Ep: de Fetu mortuo
11. Ep: de Astringentium perverſo in haemorrhagiis
uſu et effectu
12. Ep: de vitiosis vitius morborum cauſis
13. Ep: de Fonte medicato Freyenwaldenſi
14. Ep: de Medicina ſtratagematica
15. Ep: de Schiadio malo
16. Ep: de Sputatione hypochondriacorum
17. Ep: de Febrifugorum ſelectu et cauto uſu
18. Ep: de Haemoptyi
19. Ep: de Tactis cauto uſu medico

- 20 Alberti de Sensibilitate personali
 21. Ej: de Coffee potus usu noxio
 22. Ej: de Panacea
 23. Ej: de Therapia per Dolores
 24. Ej: de Abortus violenti modis et signis
 25. Ej: de Curationibus Sympatheicis
 26. Ej: de Vena Sectionis utilitate in
 gravidis
 27. Ej: de Aere fodinarum metallicarum
 noxio
 28. Coschwitz de Hypopyo
 29. Ej: de Plethoro medendi individuali,
 generali non contrariante
 30. Ej: de noxis ex sepultura in templis
 facta oriundis
 31. Ej: de Diarrhoea biliosa
 32. Ej: de Diarrhoea serosa

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA, 5
DE

ATROPHIA INFANTUM,

Quam,
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſe Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CON-
SILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD.
NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO SUO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXIX. D. MART.

Publicæ ac placide eruditorum ventilationi subſiſſicæ

AUCTOR RESPONDENS

JOANNES FRIDERICUS BOELI,

BERTCKOWIO - PALÆO - MARCHICUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA

ATROPHIA INFANTUM.

AUSPICE DEO PROPTER

IN CAUSIS VARIIS AETIOL. QUAE IN PARSIA

IN LIMA REGIA INDIANA

RESIDE

DN. D. MICHAELIS ALBERTI

SACR. REG. BORUS. AULICO ET CONS. MÄDDEB. CON-

SILIO. P. D. ET PHLOS. NAT. ET PROFESSOR. PUB. ORDS. ACAD.

NAT. COLLEGI. SOCIET. REG. BORUS. SCIENT. BOGAD. DE

DN. DECANO SUO SPECTATISSIMO

Domini et

PRO GRADU DOCTORIS

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-

GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME ET TRADITIS

ANNO MDCCXIX. 3. MÄY

Publice et solenne et humani

ALGOR RESPONDENS

JOHANNES FRIDERICUS BOELL

HERTSCHOWIO - PALEO - MARCHIO

HANAE MÄDDEBURGICAE

TYPIJS JOH. CHRISTIANI HENDELLI ACAD. TYPOGR.

PRÆLOQUIUM.

Infantibus mederi arduum esse *Epiphanius Ferdinandus* aliique in arte salutari doctissimi atque exercitatissimi viri satis luculenter demonstrarunt & quidem eam potissimum ob rationem, quoniam infantes non modo ob loquelæ defectum mali sui conditionem atque magnitudinem neque medico, neque adstantibus indicare atque declarare valent, verum & plurimi a remediorum usu abhorrent, caneque pejus & angue illa fugiunt. Quam obrem multi famigeratissimi medici uti *B. Wedelius, Schelhammerus, Strahlus* aliique peculiaria scripta de morbis infantum publici juris fecerunt posteritatiq; donarunt, in quibus docuere, quomodo mala infantilia ex signis agnosci, qua cautione præcaveri, & denique qua methodo atque arte, quibusque præidiis debellari at-

A 2

que

que removeri possint atque debeant, ast vero viri hi celeberrimi brevitati dum operam dederunt, non omnia proferre atque litteris consignare proposuerunt, sed varia posteritati in calamitatibus infantum observanda atque annotanda reliquerunt. Quæ cum ita sint, quum ab *Illustri Medicorum in celebri hac se Academia Fridericiana Ordine* benignissime mihi sit demandatum *disputatione quadam inaugurali* profectus meos in arte salutari publice demonstrare, ipse mihi morbum quendam in nostris regionibus admodum grassantem, multosque tenellulos vita privantem, qui sub nomine **ATROPHIÆ INFANTUM** venit, pertractandum atque explicandum, quantum vires debiles concedent, sumsi. Cui conatui *Altrifimum Numen* ut divina sua clementia atque gratia, uti hucusque studiis meis adfuit, jam quoque adfir, humillimis, demississimis atque ardentissimis efflagito atque ambio precibus.

§. I.

PLurimi medici dissertationes scribentes verba tituli explicare atque vocum etymon significare solent, cui mori ut ego quoque satisfaciam, statim in limite dissertationis pauca de hocce monere animo statutum atque deliberatum habeo. Quilibet vel leviter linguæ græcæ cognitione imbutus, facile videre poterit, nomen *Atrophia* conflatum esse ex *ἀ* privativo & *τροφῆ* nutritio, sicque nihil aliud nomine hocce intelligi posse, quam *privatio nutritionis*. Quum vero in scholis medicis vocabulum *Atrophia* in admodum lato sumatur sensu, ita ut etiam

iam adultæ ætati competat, & illi qui læsionem cujusdam visceris notabilem in suo corpore sœvent, verbi gratia infarctum vel scirrhum vel etiam exulcerationem hepatis, lienis, pulmonum, renum, imo ipsarum glandularum mesaraicarum, aut qui scorbuto, lue venerea aliisque morbis, nutrimentum corpori defraudantibus, laborant, *Atrophia* affligi dicuntur; pernecessarium & utile esse duxi vocabulum *Infantum* adijcere, hocque cuilibet indicare atque declarare, mihi animum esse saltim illam *Atrophiam*, quæ ætati infantili admodum frequens, & apud nos morbus sporadicus existit, quamque in sequentibus fufius atque luculentius describam, in præfenti dissertatione pertractare. Restat autem *Lectori Benevolo* adhuc scrupulum quendam ex animo ejicere, qui me vitii ac nævi cujusdam merito accusare posset, quando in sequentibus quoque de *Atrophia puerorum* verba facio, quapropter heic indico, me sub ætate infantili quoque intelligere puerilem, licet probe sciam, *Latinos nomen infantis* derivare ab *in* & *fari* & sub hocce nomine eos intelligere, qui fari sunt inepti, qui suas cogitationes cum aliis communicare nequeunt, sed quoniam plurimi celebratissimi medici & ii qui libros integros de morbis infantum scripsere, & illi, qui saltim dissertationes exaravere, sub nomine *Atrophix* infantum quoque puerilem pertractare solent, ego hac in re nil immutare, sed vestigia ipsorum premere & dissertationi meæ titulum *Atrophia infantum* imponere volui.

§. II.

Hæc *Atrophia* in germanica lingua vocatur *das verzehrende Wesen*, *das Abnehmen der Kinder*, *die Dürre*, *die Zehrsucht* & in nonnullis Teutoniæ locis *das Rücklein* dicitur.

zur. Mulieres medicinam mentientes, sed non recte intelligentes, quæ a vulgo ut plurimum doctorissarum titulo atque nomine ornantur ac nobilitantur, quamprimum infantem macilentum aspiciunt, plenis buccis evocant Das Kind habe die Witeßer: attamen harum vetularum pathologiæ fucata, absurda atque fictitiæ non semper est adhibenda fides, neque earum experientiæ superstitiosæ facile dandus est locus. Nonnulli tamen extiterunt medici infimæ haud fortis, qui novum hocce inventum non solum approbarunt, verum etiam novi morbi genere ornarunt, atque appellarunt hæcce corpora, quæ in poris cutis inveniunt, quæque pro animalculis vivis venditant *Comedones*, *Crinones*, *Dracunculos*. *Comedones* quoniam infantes atque pueros necessario nutrimento privant: *Crinones*, qui crinium forma apparent: *Dracunculos* nomine horrifono, sed forma latente. Ast quid hæcce de opinione sit sentiendum in sequentibus plura.

§. III.

Atrophia infantum est morbus, ubi tam partes internæ quam externæ debito ac necessario nutrimento destituuntur ob impeditum chyli ad Massam Sanguinis in haud sufficiente quantitate gressum, & sic successive contrahescunt.

§. IV.

Differt *Atrophia* ab *Hæctica* in eo, quod in hocce morbo tabida corporis consumptio tantum constituat symptoma & ulcus aut Scirrhum & infarctum Lienis, Hepatis vel alius cujusdam partis pro causa agnoscat, in *Atrophia* verò strictè dicta non modo hæcce non simili modo adsint, sed quoque extenuatio corporis non sit symptoma, sed ipse mor-

morbus & quidem idiopathicus. Differt quoque ab hec-
 tica ratione causarum, in atrophia enim infarctus tantum vel
 ad summum scirrhositas glandularum mesaraicarum; in hec-
 tica autem plerumque exulceratio cum febre aliisque sym-
 ptomatibus subest. Porro ratione ætatis differt, hec-
 tica enim vera potissimum illos, qui pubertatem jamjam sunt
 transgressi, hicce morbus vero infantes, pueros ac puellas
 præcipue affligit atque excruciat. Quomodo differat a
Phthisi probe quoque est annotandum, hujus causa scilicet
 semper latet in pulmonibus, ubi vera exulceratio adesse de-
 bet cum tussi humida & exspuitione materiæ fetidæ puru-
 lentæ sanguinolentæ, ubi integræ vomicæ insimul inter-
 dum ejiuntur, alias morbus pro vera phthisi non est de-
 clarandus, in Atrophia vero causa morbi latet in abdomine,
 ubi vel vermes vel ostiolorum vasorum lacteorum obstru-
 ctio, vel glandularum mesaraicarum infarctus malum cau-
 santur. Ab *Aridura* partium noster affectus quam facilli-
 me distingui potest, in illa enim unum vel aliqua tantum
 membra verbi gratia pedes, brachia &c. necessario desti-
 tuuntur nutrimento atque exarescunt, idque ut plurimum
 fita Paralyfi, in hoc vero non solum partes externæ, sed et-
 iam internæ, in summa totum corpus depascitur. Distin-
 ctio quoque quædam est admittenda inter *Atrophiam* atque
Maciem, siquidem in macie pinguedo tantum absumitur, in
 atrophia vero partes quoque musculosæ contabescunt at-
 que exarescunt. A *Tabes* etiam differt, in qua omnes qui-
 dem partes emaciantur, sed longe ex aliis causis quam in A-
 trophia, scilicet a digestionem depravata, a diarrhæa nimis
 diu durante, vel a fluxu celiaco, Lienteria, Scorbuto, Go-
 norrhæa inveterata & chronica, nec non Lue venerea. Tan-
 dem

dem etiam distinguitur a *Rhachitide* vulgo der Englischen Kranckheit non solum in eo, quod hæc in nostris regionibus plerumque sequatur Atrophiam, sed & quod in Rhachitide non solum corpus contabescat, verum & oculis sese sistant tumores & superadcrectiones artuum vel incurvatio tibiarum, spinæ dorsii, gibbositas, coxarum excrescentiæ, quæ vero omnia in Atrophia non ordinarie reperiuntur.

§. V.

Atrophix Infantum causam immediatam esse chylum in haud sufficiente quantitate ad Massam Sanguinis delatum jam in descriptione Atrophix dixi. Ejus causæ vero sunt vel vermes in intestinis hærentes & debitum nutrimentum absumentes, vel obstructio ostiolorum vasorum lacteorum vel ipsarum glandularum mesaraicarum infarctus aut scirrhus, quarum peculiaris, si corpus tenelluli infestat, diversa introducit signa, ex quibus causa morbifica potest cognosci, una etiam ab altera ratione periculi, quod corpori infert, distinguitur, quare alia atque alia est formanda prognosis, tandem etiam cura non uno potest institui modo secundum *Empiricorum* perversum modum, sed quum morbos curare nil aliud sit, quam causas illorum extirpare, diversa quoque secundum varietatem causarum est instituenda methodus medendi, diversaque requiruntur remedia, de quo recte *Celsus* scribit *Lib. I. Præfat. p. m. 4. Neque enim credunt, qui rationalem medicinam profitentur posse cum scire, quomodo morbos curare conveniat, qui, unde hi sint, ignoret.* Et non solum causam immediatam hujusque proximas medicus scire debet, sed etiam omnes illæ, quæ hæc producere valent, quarum interdum multæ dantur, rationali medico haud debent esse incognitæ, quod serio

ferio inculcat sapiens artis nostræ parens, *Hippocrates de Arte XX. 4.* ubi dicit: *Eum recte esse curaturum, quem primaorigo causa non sefellerit.* Qua de re me recta ingressum esse via persuasus sum, si tres species Atrophix constituum & cujuslibet pathologiam, diagnosin, prognosin atque curationem in specie sum pertractaturus.

§. VI.

Initium itaque faciam ab illa Atrophia, quæ originem suam habet a vermibus in intestinis hærentibus, ipsiusque signa diagnostica sequentibus proponam. Conqueruntur tenelluli de variis abdominis doloribus spasticis & maxime morsicantibus circa umbilici regionem, qui post pastum paululum remittunt, imo interdum intermittunt, quia vermes tunc temporis accipiunt nutrimentum, quamprimum vero hocce est consumptum, iterum incipiunt, tenellulorum intestina lancinare imo interdum corrodere, siquidem observatores multi in primis *Moronius in directorio medico pratico* testantur, lumbricos intestina corrodissse & abdominis cavum ingressos, hocque modo dira, insolita & enormia symptomata induxissse, qualia sæpe a fascino oriri putantur. Experiuntur porro varia tormina tenesmoidea, ut sæpius desiderere cogantur, præsertim jejuno stomacho, quæ in primis sunt præsentia, quando ascarides in intestino recto hærent, sicque nuper habui in cura puellulam trium circiter annorum, quæ atrophia laborabat cum tenesmo perpetuo atque stimulo insigni ad urinam, ita ut etiam semper urina extillaret, ubi post usum trium, ni fallor, granorum pulveris *Massæ Pilul. Confortantium Cl. Funckeri, Præceptoris mei honoratissimi*, ad modum *Beccherianarum* ex *Aloe* depurata, extractis amaris atque gummatibus resinosis

B

præ-

præparatarunt, insignis ascaridum copia evacuabatur, quibus eliminatis statim stillicidium urinæ cessabat, & conamina tenesmoidea quoque non modo minuebantur, verum etiam paucis diebus post penitus silebant. Vexantur etiam crebrioribus vomendi conatibus, sub quibus copiosus liquor aquosus in os effunditur, id quod vulgus male sanum vocat der Herß-Wurm besseige sie quò tunc temporis maxime affici solent, quando vermes nutrimento sunt destituti, quamprimum enim ægrotantibus cibus suppeditatur, statim conatus vomendi imminuuntur, imo plane cessant. Hæc recensita symptomata exasperantur, quando ægrotantibus salina, amara, balsamica, acida & similia, quæ vermibus sunt inimica porriguntur, quæ vero mox sopiri ac demulceri possunt mellitis, saccharatis & lacticiis, tamquam vermibus gratissimis. Quando ira commoventur statim pejus se habent, & mortificationes experiuntur, quia bilis in intestinum duodenum est infusa, quæ adversa est vermibus. Vid. *Dn. D. Præses, Præceptor ac Patronus meus omnibonoris atque observantiæ cultu æternum colendus, in Praxi Sect. VII. Cap. XV. de Vermibus P. V. pag. 646.* Quod vermes vero hæcce incommoda pariant, & bilis stimulando id non perficiat, ex eo probo, quia post assumptionem salium mediorum idem producit effectus, quæ tamen in parca dosi data mortificationes tales haud producant. Vid. *D. D. Præses in Theropia Medica Cap. XIII. de Anbelminibicis p. 142.* Appetitus porro est vagus plerumque nimius, interdum vero etiam prostratus, feruntur maxime in cibos siccos & potus frigidus, calida autem ut plurimum respuunt. Nares perpetua mucositate imò excoriatione affectæ sunt ob perpetuum

petuum pruritus, frictionem & scalptionem, quibus frequentissimæ sternutationes interdum junguntur. Color faciei ex livido est pallidus, qui autem interdum mutatur in rubrum. Liveness albugineæ tunicæ & concavitas oculorum interdum affectum hunc quoque comitantur. Siticulositas ingens adest, præsertim tempore matutino, sæpius vero etiam noctu. Fætor oris & fæcum alvarum est deterrimus & vix ferendus & alvus interdum laxa, ut plurimum vero obstructa. Urina est turbida, album representans colorem. Noctu dum dormiunt admodum sunt inquieti, crebris pavoribus concutiuntur, dentibus strident, quidam deliriis evigilant, alii convulsionibus epilepticis, vel plane singularibus symptomatibus afficiuntur, ut pro incantatis a non intelligentibus habeantur. Vermes vero talia mala producere posse sequentes docebunt casus. *Magnificus Dn. Pro-Rector, Hoffmannus, Patronus ac Præceptor meus summa animi reverentia ætatem emactandus*, aliquando in Collegio Pathologico-Præctico enarrabat casum satis notabilem, ubi honesta quædam femina ex vicinia cum filio X. circiter annorum ad hancce pervenit urbem, qui miris motibus convulsivis quotidie circa vesperam est excruciatu, ut etiam multi homines tum ex studiosis tum civibus curiositatis gratia huncce videndi advenerint, & iudicium tulerint, morbum esse ex fascino. Mater multos heic loci medicos in auxilium vocavit & ipsum *Magnif. Dn. Pro-Rectorem*, qui morbum ex vermibus oriri iudicavit, variaque adversus hos sunt ordinata remedia, sed sine omni effectu, donec tandem *Magnif. Vir* jussit, ut clyster applicetur ex lacte atque melle, post cujus usum multi vermes sunt excreti, & æger, eliminatis hisce

hostibus, pristinae est restitutus sanitati. Similem casum mihi enarravit *B. Szabel, Medic. Doctor & Civitatis bujus Physicus adjunctus* de puero, qui miris cruciatibus est vexatus, quorum causam calculum renalem esse alii medici dixerunt, & quoque per IV. annos remedia contra calculum dedere, sed sine effectu, donec tandem in consilium vocatus est *B. Szabel*, qui affirmavit morbum ex vermibus oriri, eumque in finem ipsi anthelminthica propinavit, post quorum usum lumbricis valde longus est excretus, & sic calculus fictus una vice expulsus, & puer a talibus motibus in totum est liberatus. Ego quoque hac in re experientia nuper sum edoctus, dum visitavi puerum XIV. annorum, cujus parentes auxilium sibi expetebant a *Clar. D. D. Funckero*, qui motibus convulsivis per aliquod temporis spatium valde vexatus erat. Ego, posteaquam circumstantias probe examinaram, causam morbi vermes esse adstantibus non solum indicabam, verum & *Cl. Funckero* referebam, qui praescribebat Essentiam quandam amarum anthelminthicam & pulverem purgantem, & post duos dies vermes erant enecati, aegerque cum pristina sanitate redibat in gratiam. Insuper venter in infantibus talibus est turgidus, artus autem tam superiores quam inferiores imo totum corpus extenuantur, ut macie quasi pelluceant & ariditate crepent infantes, tempora enim collabuntur, costae protuberant, scapulae alarum instar prominent, accedente ut plurimum febre lenta, quae omnia maxime circa novilunium & plenilunium exasperantur. Dixi totum corpus extenuari, nam quando unum latus saltim afficitur, casus est rarissimus, qualem referunt *A. N. C. Dec. 2. an. 5. obs. 136.* ubi scribunt: *Puella VII. annorum, mercatoris filia, nunc ab anno*

anno atrophiam laborare cepit, & quidem unius lateris scilicet sinistri, quod latus ab axillis usque ad calcem ita emaciatum est, ut nihil præter ossa & cutem appareat, altero latere bene & naturaliter se habente. Hæc sunt signa ex quibus vel omnibus vel saltem plurimis conjunctim sumtis firmiter concludere licet, Atrophiam ex vermibus esse præsentem.

§. VII.

Confero me nunc ad diagnosticam pertractationem secundæ speciei Atrophie, cujus causa ab obstructione tunicæ villosæ intestinorum est derivanda. Hæc Atrophia cum antecedenti & subsequenti signa nonnulla habet communia, quædam autem propria. Sic tumor abdominis, reliqui corporis marcor ac contabescencia, sitis magna, uti in illis sic etiam in hac adsunt, in eo vero latet distinctio, quod in hac nulli adsint in abdomine nodi atque tophi, nullæque morficationes, multo minus motus convulsivi, dein alvus hæc quam maxime est fluxilis cum rejectione ciborum semidigestorum, in aliis Atrophie speciebus e contra ut plurimum sicca. Febris non semper adest, & quando occurrit, longe lenior deprehenditur.

§. VIII.

Accedo tandem ad tertiam Atrophie speciem, quæ originem suam habet ab obstructis glandulis mesenterii, quæque est frequentissima, ejusque diagnosin brevibus tradam. Uti in infantibus facilius est vermium præsentiam cognoscere, quam in adultis, sic etiam glandularum mesaraicarum obstructio longe facilius in puerili ætate constituitis, quam in adultis cognoscitur, sæpius enim in his obstructioni mesenterii causa morbi adscribitur, licet post

mortem hepar vel lien scirrhusum sit inventum, & e contrario sæpius infarctui vel scirrho hepatis aut lienis morbus adscribitur, ubi post mortem glandulæ mesenterii obstructæ inveniuntur. Sic affert *Tulpius Lib. II. C. XXXII.* exemplum, ubi glandula mesenterii tantam habuit magnitudinem, ut post mortem cadavere secto steatoma in mesenterio fuerit inventum, quod bilanci impositum XVIII. libras ponderavit, licet omnes sibi certe imaginati sint, ægrotantem Hydrope laborare. Plura talia exempla legi possunt apud *observatores.* In infantibus, puellis ac pueris languor totius corporis ac flacciditas adest, quæ in dies invalescit, torpor animi, fastidium omnium rerum & summa sensibilitas, somnus est levis & inconstans, appetitus plerumque est maximus, in desperato malo vero prostratus, frigida amant, calida fugiunt, post assumtum cibum insignem angustiam atque molestiam percipiunt, color faciei est depravatus, cum aliquali ejusdem inflatione & labiorum pallore, oculi non amplius uti antea fulgent, post somnum interdum palpebræ tument, & reliquæ partes corporis externæ emarcescunt, alvus modo est lubrica modo sicca, ut plurimum vero sicca, urina crassa est, aliquoties plane chylosam illam observari, abdomen est turgidum, tensum atque durum, & si tangimus, multos nodos percipimus, interdum in progressu morbi flaccescit, ante mortem vero quod totum abdomen sit collapsum nuper in puero vidi, adest quoque sitis cum siccitate multioris, inprimis si jam febris est præsens, quæ autem si adest, per noctem maxime affligit. Hæc symptomata si nimium sumunt incrementum, nec convenienti medicina illo-

illorum atrociam impeditur, succedit vera febris lenta aliquando hectica cum insigni virium prostratione.

§. IX.

Tradita nunc diagnosi, me ad pathologicam explanationem converto. Prioris speciei Atrophiae causa, ut in antecedentibus dixi sunt vermes, in Ventriculo atque intestinorum canale stabulantes, quorum secundum plurimorum atque celebriorum medicorum assertum tres tantum dantur species, licet alii quatuor, alii quinque, alii vero adhuc plures allegent atque recenseant. Quidam sunt teretes longi, quibus ob similitudinem, quam cum lumbricis terrestribus habent, nomen lumbricorum imponitur. Alii sunt lati & vel solitarii sese volutant, ad quorum classem cucurbitini, semine cucurbitae similes, referuntur, vel catenam subinde cohaerent, & e latitudine sua in longitudinem multarum ulnarum diducuntur. Alii sunt teretes breves, qui ascarides vocantur, & vermiculis casei similes sunt, qui saltum facere solent, sed talis motus in hisce ascaridibus non ita apprehenditur, licet denominationem inde nempe ab *ἀσκάρι* moveo accepisse videantur. *Vid. Cl. Funckerus in Conspectu Medic. Theoretico-Practica Tab. CVIII. p. 843.* Hi ultimi in intestino recto ut plurimum stabulantur, ubi sensibilem molestiam, titillationem, pruritum & tenesum inferunt. De causis vermium multum adhuc inter medicos disputatur, quorum sententias si quis legere cupit evolvat *Harvei Exercitationes & Christ. Frid. Garmanni tract. Quod omnia ex ovo*, *B. Wedelium in Pathologia Dogmatica Sect. II. Cap. V.* *Varronem L. I. de re rustica Cap. XII.* *Josephi de Aromatar. epistola elegantissima Libr. de rabie contagiosa praefixa*, *Schenckium in diff. de vermibus intesti-*

testinorum. Ego verissimum esse arbitror, illorum causam efficientem esse feminium quoddam, ab extra in corpus per cibum & potum vel alio modo delatum, quod vero enutri potest, quando cibi in primis viis non recte concoquuntur, sed putrescunt, observari enim licet vermes in illorum corporibus produci, in quibus actus digestionis est depravatus, qui multos cibos mucidos, dyspeptos, saccharata, mellita, aliaque dulcia magna in quantitate comedunt, quæ assumpta si non recte digeruntur, plus justo diutius in primis viis hærent atque putrescunt, ubi successive copia quadam vermium generatur. Heic obijcere mihi quidam posset, ac si dulcia non bonum pabulum essent pro vermibus, sed illos necaret, & quidem innixus asserto *Scipionis Mercurii L. de Obstetric. C. LV. p. 819.* qui statuit, dulcia nauseam parere vermibus, & potius proventum eorum impedire quam radicem protendere, ast vero merito hanc sententiam falsam esse arbitror, quia non solum fere omnes medici contrarium asserunt, verum & omnibus mulierculis est notum, quod illi infantes, qui dulcibus nutriuntur, non solum multos vermes in intestinis plerumque foveant, verum & in capite sane non paucos pediculos. Si vero aliquando inde necarentur, quod tamen erit rarissimum, fit per accidens ob superfluum nutrimentum, id quod confirmat *D. D. Præses in sua Therapia medica Cap. XIII. de Anthelminticis p. 141.* Multo citius vero vermes generantur, si cibi, qui assumuntur, jam putredinem quandam contraxere, observavi enim aliquoties, quod, si nutrices aut vetulæ dentium carie laborent, vel os non quotidie aqua pura colluant, ut certa quantitas cibi intra dentes hærens maneat atque putrescat, vel alia oris labe uti fistula, ulcere sint affe-

affectæ & cibos infantum masticent, quam facillime in infantum corporibus producantur vermes. Lac quoque symbolum suum confert, inprimis si ob debilitatem Ventriculi infantum lac justo diutius in illo stagnat, quod fit, quando infantes a natura nimis sunt debiles, aut lac nimis est crassum atque viscosum, aut mammæ fere semper offeruntur, & sic plus justo ingeritur, quam ventriculus imbecillis ferre potest. Vermes vero ex lacte produci, quotidiana loquitur experientia, quando enim lac recens ponimus in locum calidum, post aliquot dies vermes in illo generantur, item in caseis, qui nihil aliud sunt quam pars lactis coagulata, sæpissime vermes reperiuntur. Obstructio alvi etiam multum contribuit; alvo enim obstructa fæces ob diurnam moram putrescunt, & ex hac putredine procreantur vermes, & hocce modo ascarides inprimis suum capere oporum opinor. Hi vermes si in ventriculo ac intestinis hærent, absumunt maximam chyli portionem, ita ut pauca quantitas saltem perveniat ad massam sanguineam, quæ efficit, ut infantes adhuc subsistere possint; si enim nullus chylus adportaretur ad sanguinem, infantes post breve tempus diem obire supremum cogerentur.

§. X.

Jam alterius Atrophie speciei causas investigabo. Oscula vasorum lacteorum sæpius in infantibus obstrui & amurca quadam viscida glutinosa & solidescens naturæ aliquando facta obliniri multi medici & anatomici, qui infantes, tali modo obfessos, post mortem dissecuere, observarunt. Radices enim vasorum lacteorum admodum sunt tenues, imo adhuc tenuiores, quam in canibus, quia in his sunt pauciores quam in hominibus, (vid. Clar. Heisteri *Compendi-*

C

pendi-

pendium anatomicum, edir. alter. p. 64. & delineationem ipsius Tab. II. Fig. 8.) quæ facillime materia quadam obstrui, vel adstringente quodam constringi possunt. Deinde etiam ex aliis observationibus sana ratione satis superque concludere licet, atrophiam præsentem non ab obstructis glandulis dependere, sed ex alia causa originem ipsius esse derivandam, quando scilicet observamus, infantes quosdam atrophia in summo gradu laborantes, brevi temporis spatio leviter detergentibus & abstergentibus lenissimisque laxantibus ab hocce malo liberari; ita nuper militis cujusdam uxor pro sua puella, quæ VII circiter erat annorum, auxilium a Cl. Dn. D. Funckero petebat, quam ego cum sorore, quæ variolis tunc temporis laborabat, visitabam, hujus abdomen valde erat distensum ac tumidum cum cedemate pedum atque superiorum partium marcere, cui D. D. Funckerus præscribebat pulverem incidentem atque abstergentem, ex tartaro vitriolato Tachenii & conchis cum succo citri recentis imbutis, nec non pilulas suas confortantes superius jam memoratas, post quorum remediorum usum insignis quantitas humoris mucosi, tenacis atque viscosi per alvum excernebatur, & paucis diebus præterlapsis, iterum, quod valde mirabar, cum valetudine redibat in gratiam. In hocce casu causa Atrophix haud erant vermes, nam nulli excernebantur, & agra tamen reconvalecebat: infarctum vel scirrhum glandularum mesaraicarum non fuisse, nullus sane prudens medicus in dubium vocabit, quippe illis, qui praxin medicam exercent, est notissimum, quam difficile sit, longumque requirat temporis intervallum infarctum cujusdam partis corporis humani optimis atque congruis pharmacis resolvere, sic
ut

ut interdum ad glandularum mesaraicarum infarctum discutendum trimestri, quadrimestri anni, imo adhuc longius requiratur spatium, dein scirrhus, si vere talis est, ut plurimum nullam admittit sanationem, sed inter morbos incurabiles habet locum, quapropter merito concludo, causam fuisse obviscatis ostiolorum ductuum lacteorum, quia mucus viscidus exercebatur, & quoniam ægra tam brevi tempore a morbo liberabatur. Causæ vero quæ hanc obstructionem causantur sunt variæ, primo omnia mucida, viscida, lac coagulatum & crassum, panis calidus, placentia non bene fermentata, pulmenta crassiora ex farina triticea, pinguedines, ut vervecinæ, facile in coagulum abeuntes, & ejusmodi generis plura, quæ omnia facultate pollent obviscandi atque obstruendi parva illa ostiola ductuum lacteorum, imprimis si illis, qui jam potui sunt adsveti, non potus dilutus atque sufficiens porrigatur, ut cibi assumti satis dilui possint, quo bonæ notæ chylus ex ipsis præpararetur, qui commode vasa lactea intrare atque penetrare queat. Dein hocce malum quoque causatur imprudens adstringentium, imprimis martialium usus, quæ facultate pollent hæcce ostiola constringendi, ut accessus chyli successively præcludatur, sed etiam ipsas glandulas mesaraicas indurandi atque obstruendi, ut taceam reliqua mala, quæ ex abusu horum remedium in reliquis corporis visceribus sua trahunt incunabula. Salium mediorum nimium usum quoque ad malum hocce procurandum suum conferre symbolum medici quidam observarunt, & quidem eam potissimum ob rationem, quoniam fibræ tenellulorum sunt tenues atque imbecilles, salia neutra vero uti tartarus vitriolatus, arcanum duplicatum, sal anglicanum,

nam, nigrum antimoniatum, sal Sedlicense, sal mirabile Glauberi, & quæ hujus generis sunt plura, stimulant atque nonnunquam constringunt fibrillas, & hoc modo post longum atque in magna dosi adhibitum usum horum salium ostiola vasorum lacteorum constringuntur. A nimia adhibitione terreorum absorbentium, uti sunt conchæ præparatæ, corallia, lap. s. oculi cancr. &c., quoque obstrui posse foramina vasorum lacteorum firmissime opinor, observarunt enim observatores, qui corpora illorum cultro anatomico dissecuere, quibus absorbentia in nimia dosi tam a medicis quam ab aliis sunt propinata, quod crustæ quædam, solidescens materiæ tum in Ventriculo tum etiam in annexis intestinis tenuibus oculis sese subjecerint, quæ vix ab horum substantiâ divelli potuerunt, sicque non solum in ventriculo separationem liquoris gastrici prohibuerunt, verum & ostiola vasorum lacteorum clausere, ut sic chylo aditus ad sanguinis massam fuerit præclusus. Accedit & illud, quod quædam terrea absorbentia imbuta sunt vi quadam leniter constringendi, si itaque perveniunt ad intestina in nimia quantitate ostiola ductuum lacteorum etiam possunt constringere, hoc modo successive illa obstruere. Possent heic quidam mihi objicere: absorbentia absorbunt acidum & hoc modo generatur sal medium, quod pollet virtute incidente & in pauca dosi infantibus non nocet, atqui in ventriculo est acidum, ergo illud absorbunt; major & minor haud possunt negari, ergo conclusio etiam sequeretur; ast enim vero merito heic limbo propositionem minorem, & dico, si acidum semper adest in sufficiente quantitate, qualis requiritur ad illam proportionem terreorum, quæ datur, tunc semper generatur ex con-

jun-

junctione horum corporum sal medium, sed hoc non reperitur, quando absorbentium nimia quantitas assumitur, ergo etiam non saturantur acido & sal inde fit neutrum five digestivum. Dein, etiamsi generetur sal medium, hoc noxam inferret, quoniam nimia copia adesset ex nimio usu absorbentium orta, hæc enim si recte ac parce adhibentur, numquam nocent. *Sylvius in praxi Lib. I. Cap. 16.* annotavit, atrophiam ortam fuisse a Dysenteria diuturna & exulcerata, forte ob cicatrices in ostioliis vasorum lacteorum factas, & *Magnif. Hoffmannus in dissert. de Atrophia* allegat casum de matrona quadam nobili in Belgio, cui loco mercurii dulc. ab imprudenti famulo pharmaco- pœo mercurius sublimatus corrosivus quum fuerat exhibitus, post maxima ventris tormina tandem exulcerationem osculorum vasorum lacteorum incurrit, & deinceps totius corporis atrophiam atque maciem extremam, atque ea aliquot menses post misere perit.

§. XI.

Tertiæ Atrophiæ speciei causam investigaturus primum moneo, mesenterium in se & sua natura ad morbos subeundos esse idoneum, quia multis vasis sanguiferis, variis anastomoses arcus & insulas constituentibus & multis glandulis constat, quæ inter membranas locatæ, multaque pinguedine sunt circumdatæ, quæ fibras vasorum glandularumque reddit laxas, ut non tam vegetus sit tonus in hisce partibus & per consequens humores, qui per ea fluunt, non expedite propellere possint, & sic obstructionibus ansæ suppeditatur, quæ eo citius oriuntur, quo magis motus corporis negligitur, & per varia in diæta vitia tonus partium debilitatur. Vid. hac de re plura in *Magnif. Hoffmanni diff.*

de febribus mesentericis, in *Martino Martini Libr. de morbis abstrusis mesenterii*, *Sylvio Prax. de intestinorum doloribus*, *Fernelio Libr. II. C. VIII.* *Horstio Libr. II. observ. 8. 4.* *Mercato Tom. III. Lib. I. C. XVII.* Causarum, quibus glandulae mesaraicae obstructionem quandam pati possunt magna est farrago. Primum locum meretur nominata debilitas mesenterii, quae major evadit, quando haereditaria concurrit dispositio, observavi enim, quod imbecilles ac debiles parentes tales quoque habuerint liberos, & in qua parte pater vel mater debilitatem aut etiam actualem laesionem habuerit, in eam quoque liberi ut plurimum incurrerint, ita ut experientia doceat, atrophiam quoque, uti Rhachitis sive morbus sic dictus Anglicus, familiis quibusdam esse proprium, cujus causam etiam pono in debilitate partium solidarum.

§. XII.

Infantes nuperrime nati saepius afficiuntur Atrophia, ita ut corpora eorum omni fere carne privata adeo flaccida saepe cernantur, ut ossa vix musculis tegantur, & vulgus in eo versetur errore, tales infantes primis diebus post partum ab incolis subterraneis permutatione facta ad se, uti dicunt delatos, suos e contra, ante sacri baptismatis adspersionem clam sublatos esse, unde tales quoque *Wessets Balge* vocant. Hujus causam obstructionem pororum cutaneorum esse putat *Cl. Dn. D. Chuden in scripto, cui titulus: Methodus nova praeservandi & curandi Atrophiam seu Maciem Infantum* dum scilicet transpiratio non posset fieri in utero materno multae impuritates in sanguinis massa colligerentur, quae nutrimentum bonum acrimonia sua conspurcarent, hocque modo impediretur, quo minus corpus

pus tenelluli incrementum capere possit. Licet non negare audeam, quod a transpiratione prohibita multi morbi infantiles sua trahant incunabula, multique visceri acres colligantur humores, qui etiam interdum obstructionem mesenterii causari possunt, in primis quando vitium in diæta commissum accedit; attamen non possum cum hocce *Vi- ro doctissimo* obstructionem pororum cutaneorum pro causa immediata sive proxima Atrophix, uti ille venditat, habere, sed saltem pro causa remota, quæ occasionem suppeditat, ut obstructio in mesenterio fieri possit, & si hæc adest tum primo oritur Atrophia. Si enim verum esset assertum *Dn. D. Chuden* sequeretur, ut omnes infantes, quotquot hanc aspicerent lucem, deberent, nisi sæpius essent loti, accipere Atrophiam, quod vero contra omnem quotidianam experientiam, scribit enim *Vir clarissimus in scripto cir. §. XII.* quod omnes infantes, quotquot nascerentur, habeant obstructos cutis poros tali materia, quæ vocatur crinones obsessos.

§. XIII.

Haud possum supersedere hac occasione illius opinionis facere mentionem, quam non solum vulgus, sed etiam multi celebres medici fovent de viscosis illiscrementis, quæ in §. *præced.* nominavi, dum putant, illa esse vermes vitam possidentes, qui causa essent Atrophix, quia bonum nutrimentum, quod tenelluli ex lacte ac cibis accipiunt, sufferrent. Inter fautores hujus sententiæ maxime eminent *Celeb. Ertmüllerus*, qui per microscopium eos vidisse gloriatur, eorumque figuram in *Operibus suis* tradidit, ubi illos nominat vermiculos seu animalcula viva, coloris subcinericii, cornibus seu potius antennis binis lon-

longe prominentibus instructos, oculis rotundis, crassiusculis cum cauda oblonga, in fine villosa, uno nomine aspectu horrida. Hæc primo quaeritur, an ipse non hæc crecrementa jam pro vermibus habuerit, priusquam per microscopium illa contemplatus fuerit, ut dein sibi talem figuram repræsentaverit, quippe mihi plures sunt noti, qui per microscopium omnes tales figuras videre possunt, quas sibi antea sunt imaginati, postea licet verum esset, quod *Ermullerus* talia animalcula viva in quodam subjecto viderit, haud tamen sequitur, crecrementa illa tam in infantibus quam pueris repertibilia in omnibus esse vivos vermes, multi enim medici vermes vivos non potuerunt videre, licet in multis subjectis illa crecrementa tam nudis oculis quam per microscopium contemplati sint, imo ego ipse vitam ac motum illos habere haud vidi. Quare potius cum aliis medicis statuo, in infantibus neonatis nec non ætate provectioribus, in quorum poris tale quid reperitur, quod vocant erinones, ut plurimum esse excrementum quoddam viscosum, quod gestationis tempore collectum, & in balneo post partum haud recte est absterfum, quodque dein, quando infantes crescunt, & per transpirationem non noxia expelluntur crecrementa suum capit augmentum. Interim penitus inficias ire nolo, nullos plane dari casus, ubi non vera adest animalcula, cum medici quidam ea observaverint, verum enim vero credo in paucissimis subjectis saltim illa esse præsentia, & quidem in illis, in quibus humores nimis sunt depravati, in spurcitate externa vivunt, & materia illa viscida & excrementitia in poris cutaneis hærens in putredinem abit, ut sic ex ea generentur vermes,

§. XIV.

§. XIV.

Alia causa Atrophiae hujus est nimia voracitas, cui teneri sunt dediti, quæque a parentibus per hæreditatem ipsis sæpe est donata, hæcque inprimis nocet, quando cibi admodum sunt mucidi ac viscidi, ut sunt panis recens vel haud bene coctus, pulmenta farinacea, caseus durus, carnes bubulæ annosæ, valde & dense fibrosæ, exsuccæ & macræ, pisces marini, carnes fumo induratæ &c. quæ non bene in ventriculo tenellulorum concoqui possunt, ut bonus eliciatur chylus, quique separatur est crassus & minus idoneus perveniendi per glandulas mesenterii ad M. S. sed successive in iis portio stagnat, & cum tempore in totum obstruuntur. Hoc eo citius fit, quando potus non est purus ac dilutus, sed multis particulis terreis minus solubilibus refertus, uti sunt quædam aquæ & si cerevisiæ novellæ, crassæ, feculentæ & corruptæ, vina acida, rancida & immatura assumuntur. Motum si pueri vel puellæ non habent, sed semper in uno loco sedere debent, quoque suum confert symbolum, quippe tunc digestio non rite peragitur & humores crassi haud fiunt fluxiles. Cibi acidi adhuc plus nocent quam mucidi, a quibus in *Lusitania* uti *Cl. Loudinensium Medicus, Fridericus Slave* in *A. E. L. anno 1716. Martii p. 142.* refert, frequentissime oritur atrophia. Dantur quoque observationes, ubi infantes vel pueri atrophia sunt affecti, quando aliquoties noctu, dum fuere calefacti & sudore persuli, frigidus potus ipsis est datus, qui chylum, si adhuc quidam in ventriculo vel intestinis hæret, coagulat, & præterea etiam vasa lactea & glandulas mesenterii constringit. Sic extat in *A. E. L. an. 1701. Novembr. p. 522.* quod multi pue-

D

ri

ri cum prætumido abdomine & contabescencia corporis ad curandum sint oblati, ubi nulla alia causa inveniri potuit, quam quod noctu potum frigidum assumere fuerint adfueti. Febres intermittentes uti sunt quotidiana, tertiana, quartana, si invadunt infantes, & a medicis imprudentibus cum cortice chinae, croco martis adstringente, alumine vel aliis adstringentibus supprimuntur, priusquam causa morbifica est remota, tunc presso pede sequitur atrophia, quia non modo causa morbifica febris in corpore relinquitur, quae variis noxis ansam præbet, verum etiam ostiola vasorum lacteorum, ipsa chyliifera vasa, nec non glandulae, per quas hæc transeunt, nimium constringuntur atque obstruuntur, hocque modo chylo aditus per ductum thoracicum ad M. S. præcluditur atque impeditur. Hoc etiam fieri sæpius in praxi constitutis licet observare ab adstringentibus, in diarrhoeis tam a vulgo quam medicis statim in principio adhibitis. Opiata non recte usurpata multum quoque conferunt ad procreandam atrophiam, quippe tonum omnium partium nimis relaxant, & per consequens vasorum lacteorum & glandularum mesaraicarum, quarum tonus si est dejectus chylus adfluens non rite propellitur, sed in illis stagnat. Achorres, tinea capitis, crusta lactea, quando per frigus vel mala medicamenta retropelluntur, & materia illa acris fertur ad mesenterium, glandulas ibi sitas constringit, ita referunt *Act. Medic. Berol. Vol. IV. an. 1718. p. 54.* exemplum, ubi puella V. annorum ex achoribus & scabie retropulsis, Atrophia cum febre abdominisque duritie est afflicta.

§. XV.

Magnus numerus infantum in nostris regionibus quo-

quoque morbo hoc admodum pernicioso infestatur ab usu potuum nimis spirituosorum, inprimis spiritus vini vel frumenti, qui a multis parentibus, & heic Halæ præsertim a salis coctoribus qui vocantur *Hallorum* tenellulis in cunis interdum adhuc jacentibus ad roborandum corpus datur, quantum vero exinde oriatur damnum, firmisimis argumentis hæc hominibus haud est persuadendum. Interim credunt, si infantes omni carne privantur, morbum esse ex fascino, tamque absurda loquuntur, ut illi, qui melius hocce intelligunt, aures obstruere interdum necesse habeant. Hac de re inter alios scribit *Celeb. Coschmirzius, Fautor ac Præceptor meus honoratissimus in sua Parbologia: Potus spirituosus, qualis est Spiritus Vini, abusive usurpati, chylum non modo turbant, & ad spissitudinem disponunt, sed glandulas ventriculi & intestini duodeni constringendo, Menstrui salivæ accessoriam eructationem, pro meliori chylicatione requisitam, impediunt atque supprimunt. Cujus rei sæpiissime in praxi quotidiana plurima occurrunt testimonia de infantibus atrophicis, qui tales, nimis credule superstitionis argumento, per incantationem aut fascinum creduntur ac supponuntur; cum tamen, facta debita causarum exploratione, dilucide pateat, ipsos parentes incantatores fuisse, & sub perversa ac intempestiva actum concoctionis promovendi cura, infantes tenellos ad hoc malum disposuisse.* Concentrata spirituosæ vero, uti est spiritus vini, vario modo in corpus humanum agunt, primo enim coagulant chylum ac reliquos humores, quando enim adjicimus spirit. vini vel frumenti rectificatum lacti, caseosa materia decedit ad fundum, cum itaque chylus fere nil aliud sit, quam lac, hunc quoque coagulare potest. Idem

fit cum sanguine, ex vena recenter emisso, si ipsi admiscetur spirit. vini statim serosa pars secedit a parte crassa, quod alias primum fit post semihoræ spatium, si sanguis libero aeri exponitur, quare in corpore nostro simili modo potest coagulare sanguinem, ut inde varii infarctus ac scirrhii sua trahant incunabula. Cur autem spirit. vin. humores corporis nostri coagulet varii medici ac chymici variam allegant causam, mihi vero est probabilissima dependere illud ab acido, quod est in spirit. vini, innixus experimento, quod allegat *Ill. Stahlus in Zymotechnia sua p. 122* ubi per injectionem salis cujusdam alcali in spirit. vini ex inde produxit verum sal medium sive digestivum. Salia media vero ex nullis aliis principiis esse conflata, quam ex sale alcali & acido quodam, illis est notum, qui principia chymicæ primis saltim labris gustarunt. Deinde etiam spirit. vini constringit partes solidas & hoc modo salivæ se & excretionem cohibet, qui humor ad digerenda alimenta admodum utilis & necessarius est, constringit etiam glandulas in ventriculo sitas, liquorem gastricum fecernentes, simile officium cum saliva habentem, constringit quoque vasa lactea & glandulas mesenterii, & sic chyli aditum ad M.S. prohibet. Spiritum vini vero fibras constringere posse variis experimentis illustrari potest. Quando enim asservare cupius partem quandam mollem corporis humani, imponimus illam spiritui vini, & sic per XXX. & plures annos a putredine præservari potest, nullam aliam ob rationem, quam quod pori carnis constringantur & hoc modo aeris ingressus quodammodo præcaveatur. In vulneribus ac hæmorrhagiis externis quoque se stypticum probat, quando scilicet ca-
lidus

lidas applicatur, sanguinis fluxus statim sistitur, quia tubuli sanguiferi constringuntur, & sanguis, qui in ipsis reperitur, coagulatur. Hæcce phœnomena itidem dependent ab acido, quod continet spiritus vini. Similem effectum constrictorium in glandulas mesenterii præstitisse & hocce modo Atrophiam produxisse aquas cum vino destillatas observavit *Ioan. Iacob. Weppferus in observ. medico-practicis, de affectibus capitis in & externis observ.* CXVIII.

§. XVI.

Prognosin in morbis dare est difficillimum, quoniam variæ causæ externæ possunt bonum exitum, quem medicus prædixit, alterare atque prohibere, quando vero malum exitum nuntiavit, per naturæ vires vel aliis ex rationibus causâ morbificâ interdum vincitur. Interea aliquando medicus firmam potest dare prognosin, si recte morbi genium atque causas perscrutatus est, talibusque, si spes salutis adest, instructus est remediis, quæ causam morbi removere valent, eaque debito modo adhibere ipsum non latet, & ægrotis serio inculcat illas res, a quibus tamquam noxiis abstinere debent, hique medico faciles præbent aures & obsecundant, & Deus O. M. sua benedictione adest.

§. XVII.

Lumbrici si in intestinis tenuibus hærent facilius æque possunt necari, ac si sedem suam habent in crassis, & licet remedia anthelmintica, quando ad crassa perveniunt, intestina cum fecibus alvinis sint mixta, & maximam efficaciam amiserint, tamen per clysterem infra commendatum quoque possunt vita privari. Heic dicere aliquis

posset, lumbrici in intestinis crassis hærentes non possunt
 absumere chylum & hoc modo producere atrophiam,
 quia nullus adest, sed respondeo, chylum utique in inte-
 stino colo adesse, & separari, ac in vasa lactea ibidem sita
 vehi, quia hæc nudis oculis in canibus possunt videri, &
 quod imprimis assertum meum probat, sunt observationes
 illæ, ubi in hectica aliisque morbis, in quibus ægroti ne-
 que ingerere neque digerere potuerunt, clysteres nutri-
 entes ex lacte ac saccharo sunt adhibiti, post quorum u-
 sum ægri sunt recreati & quodammodo nutriti, si itaque
 nulla vasa lactea in intestinis crassis essent, clysteres nutri-
 mentum corpori præbere haud potuissent, quia ad inte-
 stina tenuia ob magnam valvulam Bauhini pervenire haud
 possunt. Vid. *Magnif. Hoffmannus in Medicinæ rationali.*
systemat. Tom. I. part. II. Cap. VI. §. XIII. & XIV. p. m. 195.
 Accedit & illud, quod raro quædam lumbricorum copia
 in intestinis crassis hæreat, ubi simul in tenuibus non qui-
 dam essent præsentis, quare hi devorando chylum id ad-
 implent, quod illi præstare haud valent, ut ex multa con-
 sumptione chylosi succi tandem oriatur atrophia. Ascari-
 des difficilius quoque lumbricis in intestinis tenuibus sta-
 bulantibus per remedia oretenus oblata excernuntur.
 Vermes qui vocantur lati, quia communiter uni-
 versum intestinorum systema occupant, ac in ad-
 modum magna copia adsunt, expulsionem pertina-
 cissime solent resistere. Insuper adhuc indicandum est,
 vermes in intestinorum canale hærentes, cujuscunque ge-
 neris sint, non una vice posse necari, sed successively, ita ut
 aliquot dies imo interdum hebdomades ad illos expur-
 gandos requirantur. Quando vero in totum sunt expul-
 si & præterea nulla obstructio vasorum lacteorum vel
 glan-

glandularum mesaraicarum est praesens, aeger postea, nisi atrophiam nimis sit inveterata, facile post adhibita alimenta nutritientia cum pristina valetudine potest redire in gratiam.

§. XVIII.

Secundae Atrophiae speciei, quae ab obstructione vasorum lacteorum dependet, prognosin quod attinet, illa est curatu facillima, quando scilicet causa ipsius est tenax ac viscidus quidam mucus, qui ostiola vasorum lacteorum obstruit. Hic facili negotio per remedia incidentia, resolventia, & diluentia successively resolvi & postea lenibus laxantibus ex intestinorum canale educi potest.

Quando vero oritur ab imprudenti adstringentium, vel etiam nimio usu salium, vi constringente praedictorum, multo longius ut plurimum requiritur tempus ad curandam Atrophiam, quippe fibris constrictis non tam facili negotio per humectantia ac relaxantia remedia elater ac tonus, quem antea habuere, potest restitui, sed continuatus illorum medicaminum requiritur usus. Origo nostri morbi si adscribenda est abusu remedium absorbentium, & malum jam diu duravit, ut materia soliditatem quasi acquisiverit, in arte nostra non est positum, ut statim causam hancce removeamus, sed si spes salutis adhuc adest, diu cum medicaminibus est continuandum, multi vero vitalia relinquunt lumina. De ea Atrophia, quae oritur post dysenteriam ab erosione ostiolis vasorum lacteorum prognosin format *Celeb. quondam Lipsiensium Medicus, Langius, in suis Oper. Part. II. Disp. XXI. p. 279. dum dicit: Quodsi atrophiam a consolidatis vasorum lacteorum orificiis perque citaticem clausis oritur, curam certe nullam*
ad-

*admittit, sed tanquam lethalis Deo atque Fato est commenda-
danda.*

§. XIX.

Atrophia, quæ oritur a glandularum mesaraicarum obstructione curatu est difficillima, quippe humor stagnans partemque obstruens non facili negotio potest resolvi ac discuti, sed admodum longum ut plurimum requiritur tempus, & quando diu remedia sunt continuanda, infantes vel etiam pueri medicamenta tamquam res ipsis admodum ingratas respuunt, sicque medicus finem suum assequi haud valet. Malum quando est inveteratum, non solum mesenterium, sed sæpius etiam aliæ partes internæ uti Hepar, Lien, Pancreas, Renes atque Pulmones sunt infarctæ ac scirrhosæ, uti sectiones atrophicorum ostendunt. Vid. *A. N. C. an. 4. obs. 77. & Act. Medic. Berol. Decad. I. Vol. VII. p. 77. & 78. nec non Decad. II. Vol. II. p. 83.* & tunc raro aut nunquam curatur. Febris lenta quando jam præsens est, impossibile fere est ea adhibere remedia, quæ infarctum resolvere possunt, quippe hæc febrim exasperant & hoc modo multa mala inducuntur. Bonum signum est, & curationem & salutem promittere licet, si coctio perfecta & bona sese sistat, si appetitus redeat, tumor abdominis decreseat, vires recolligantur & si non nimis diu duraverit. Obstructio mesenterii quando oritur a perverso adstringentium & spiritus vini usu, nec non a scabie retropulsa, curatio est difficilior, quam si ab alimentis mucidis ac tenacibus est orta, ea ex ratione quam in §. *præced.* adduxi, & quia recrementa scabiosa non facile iterum possunt expelli. Atrophia quando originem habet a febris intermitentibus
sup-

suppressis, & hi per convenientia remedia possunt revo-
 cari, spes salutis adest, quando vero non in artis est po-
 testate valde difficilis est curationis. Dolor quando ad
 huc adest in scirrho bene sperandum esse *Practici* affir-
 mant, quia testaretur materiam infarctam adhuc paulo mo-
 bilem esse, & facilius resolutioni obsecundaturam. Si
 nimia diarrhoea adest, & materia purulenta admodum
 fetida cum sanguine mixta per alvum excernitur, cor-
 pus insuper valde est emaciatum, medicus prudenter se-
 se gerit, quando curam in se non suscipit, fere omnes e-
 nim e vita discedunt, eam potissimum ob rationem, quia
 diarrhoea consumit reliquas vires, quæ adhuc adsunt, &
 fetida illa materia cum sanguine mixta indicat corrupti-
 onem in abdomine jam esse præsentem, quæ per nulla
 pharmaca curari potest. Quando infarctus vel scirrhus
 in exulcerationem abit, quod ut plurimum fit, quando im-
 prudenter humectantia ac relaxantia externe adhibentur,
 supervenit febris hectica, quam indicat urina flammea &
 rubicunda, interdum cum sedimento rubro, nec non æ-
 stus ac phlogoses post cibum, ut plurimum tunc infantes
 secundum plurimum medicorum assertum succumbunt,
 & ego non recordor, unquam quendam in infantili ac
 puerili ætate constitutum evasisse, ubi vera febris hectica
 adsuit, licet mihi adhuc in recenti sit memoria, feminam
 quendam XL. circiter annorum, quæ ante semestrem meo
 utebarur consilio, misere laborasse vera febre hectica, o-
 mnia enim aderant symptomata, febris hecticæ propria, &
 quidem, ut ego juste conjecturare poteram, ex læsione
 quadam Lienis, quæ tamen Deo benedicente post aliquot
 hebdomades per decocta, quibus ingrediuntur radices ac

E

her-

herbæ, quæ moderate abstergunt atque discutunt, est restituta, febris enim filet, vires antea prostratæ sunt restauratæ, appetitus rediit, & patiens sua negotia domestica iterum potest peragere.

§. XX.

Dum ad Therapevticam affectus præsentis pertractationem me accingo, in limine ipsius statim monere utile esse duxi, curationem Atrophicæ non uno eodemque modo posse fieri, sed secundum causas, ætatem, corporum constitutionem, aliasque circumstantias variare, morbos enim curare nihil aliud est, quam ipsorum causas remove-
re. Itaque primo tradam, quomodo vermes, qui Atrophiam possunt causari, sint eliminandi. Ad hoc opus per-
ficiendum duæ indicationes requiruntur: I) Vermium e-
necatio II) ipsorum eliminatio. Sine enecatione enim non potest commode fieri eliminatio, quia dato quodam purgante vermes præsertim majores osculis suis firmiter adherent intestinis, eaque valde lancinant & arrodunt, nullusque vermis expellitur. Quando itaque lumbrici in intestinis tenuibus vel lati in intestinorum canale hærent, ad hosce necandos commendo *Essentiam ex parte una Essentiæ stomachicæ B. Richterii*, quam descripsit in seinem Unterricht von der Gesundheit und deren Erhaltung dem andern Theil im XI. Cap. p. m. 849. & *una parte Essentiæ Tanaceri*, de qua ter per diem sumi potest. Ad eliminandos autem vermes, ne in putredinem abeant & dira mala provocent, in usum est trahendus *pulvis purgans sequens*: Recip. *CC. sn. ign. gr. VI. Res. Jalap. ppt. gr. III. Mercurii dulcis rive ppt. gr. II. ol. d. anis. gr. I. M. f. Pulv. Essentia per II. vel III. dies potest adhiberi, dein die IV. mane pul-*

pulvis purgans, hocque fieri debet ter vel quater servato præscripto ordine. Hæcæ remedia non debent propinari Luna accrescente, sed decrescente, quia multi medici practici observarunt, hoc tempore melius succedere eliminationem vermium quam illo, ubi bonis datis anthelminticis nullus ut plurimum evacuatur vermis, & licet quidam id negarint, non observationibus sed suis opinionibus innixi, quia non comprehendere possunt, quomodo luna ad hocce opus aliquid contribuere possit; ast quam non semper rem quandam a priori demonstrare ratio nostra valeat, tamen eam prorsus negare, si a posteriori veritas ostendi potest, mihi absolum videtur. Quibus placet fortia anthelmintica in usum trahere, illi ab hisce abstineant, quando vermes pariunt nimios dolores, sed potius delinientia atque antispasmodica adhibeant, placatis vero vermibus, illa interdum usu venire possunt, proveniunt alias multæ exinde noxæ, uti observavit *Magnif. Hoffmannus*, cujus vide sis *Medic. rational. systemat. Tom. II. Part. II. Cap. XI. & VI. p. 323.* Uno mensē si non omnes vermes eliminari possunt, altero mensē illorum usus est repetendus. Dosis horum remediorum quoniam differt ratione ætatis, temperamentorum, corporum constitutionis accurate determinari a me heic non potest, sed quilibet, qui per varios casus medicos iudicium practicum acquisitus est, pro circumstantiarum ratione facile dosin, quando ægrotum talem in curam accipit, rite ordinare valebit. Essentiam hancce ob suam amaritiam vermes egregie necare experientia confirmatum habeo & pulvis laxans quoque absque incommodo eos evacuat, ac Mercur. dulcis, qui eum ingreditur non solum eos eliminat,

fed etiam ipfos, quando adhuc vita fruuntur, necat, de
 cujus fingulari virtute vid. *Celeb. Boyle tract. de Specificis*
 & *Magnif. Hoffmannus loc. jam cit.* dicit, mercurium dul-
 cum purgante datum omnium aliorum anthelminthico-
 rum vires exsuperare, nec non in *Aët. Med. Berol. Decad.*
Vol. II. an. 1717. p. 61. exstat casus, ubi cum mercur. dulci
 ex puella V annorum ingens ascaridum copia per inter-
 valla est evacuata. Loco commendatæ Essentiæ etiam
 præsertim in pauperibus *Semen Santonici* seu *Ciræ*, melli
 ac rob Sambuci involutum usurpari potest, post cujus u-
 sum quantitatem lumbricorum insignem excretam fuisse
 observavi, nec obstat, quod quidam medici de hoc semine
 affirmant, illud nempe ob suam acrimoniam ac amari-
 tiem noxam inferre, ego enim a teneris subiectis absque
 ullo incommodo usurpatum fuisse scio. Interim nimium
 illius usum haud approbo, præsertim absentibus vermibus,
 quippe tunc utique nocere potest, de quo videantur *Zwin-
 geri Observationes*. Quidam illud dare solent in decocto
 ex lacte parato, sed quoniam nimis amarum fit, ut pueri
 assumere illud recusent, modum huncce usurpandi disua-
 deo, quia quando melli ac rob sambuci est immersum,
 præsertim si nesciant, quid in illis lateat, numquam com-
 edere detrectant.

§. XXI.

Debiles quando sunt ægroti & hanc essentiam &
 pulverem non ferre possunt, in horum locum substituere
 licet *pil. ad modum Beccheri præparatas*, quæ non solum
 vermes necant, sed etiam ex intestinorum canale elimi-
 nant. Infantibus lactantibus hæ etiam dari possunt. Si
 post usum anthelminthicorum internum vermes non ex-
 cer-

cernuntur, *clysteres* ex lacte & saccharo paratos ad intestinorum canalē finem illos invitasse & postea excretos fuisse observarunt *Magnif. Hoffmannus in Collegio Practico & Longius l.c.* Quando lumbrici in intestinis crassis hærent, cujus rei justa suspicio adest, quando remedia interna nullos lumbricos ejecerunt, & tamen certum est, atrophiam ex vermibus adesse, nec non si ascarides in intestino recto suam habent sedem, remedia per os superius data, ut plurimum sunt inertia, ob rationem in §. XV. allegatam, sed *clysteres antihelminthici* egregiam sane præstant opem. Potest huic fini satisfacere sequens: *Recip. Rad. Graminis Herb. Tanacetana Mj. Summit. Absynthii Mss. Allii Drachm. II.* Coque in lacte ad remanentiam Unciar. VIII. Colatur. adde *Fellis Tauri Scrap. I. Oleum Absynthii cocti Drach. II. Sal. comm. Drach. I. M. f. l. a.* Clyster. hic aliquoties applicari potest. Abstinendum vero est ab hocce, quando vermes saltim adsunt in intestinis tenuibus, quoniam isti tunc sentientes amaritiam clysteris sese conferunt ad ventriculum & ibi varia mala provocant. Hisce remediis quoque jungi potest inunctio abdominis cum *oleo absynth.* & *Zedoar* non solum quando lumbrici in intestinis crassis ac tenuibus, sed etiam quando lati cucurbitini sunt præsentēs, quibus effectus internorum remediōrum promovetur. Sine internis remediis *bilis bovina* externe adhibita interdum etiam vermes necat. Evacuatis tandem omnibus vermibus ad referenda vasa lactea, quæ non exacte patula esse solent, quia hucusque chylus ea non debite permeavit, nec non ad roborandum ventriculum, intestina reliquasque partes commendo sequentem *Tincturam*: *Recip. Tinct. Vi-*

seriol. Marr. aperitiv. Ludovici Drach. II. Tartari Drach. I.
 M. d. De hac pro ætatis & subjectorum conditione dari
 potest. Tandem ad nutriendum corpus adhibeantur illa
 alimenta, quæ chylum laudabilem producunt, uti sunt ju-
 scula confortantia *die Krafft-Brühen*, gelatinæ, ova sorbi-
 lia, animalium juniorum carnes succulentæ &c. Infan-
 tes adhuc sugentes, posteaquam tonus partibus est resti-
 tutus lac tamquam bonum nutrimentum habent, modo
 crasis ipsius, quando peccat, per congrua remedia nutri-
 cibus exhibita corrigatur & quod bene notandum, mam-
 mæ non tam sæpius dentur, uti perversus est mos, quan-
 do præsertim nutrices multum lactis possident & infantes
 sunt debiles. Ablactatis lac quoque egregium præbet nu-
 trimentum, inprimis caprillum atque asininum, quæ
 multas particulas oleaginosas continent & lac, quia jam
 est uti chylus, non tam robustum requirit ventriculum,
 uti cibi duriores, ast hæc sedulo observetur cautela,
 ut, quando pueri multum acidum in stomacho foveat,
 ante usum lactis aliquot guttulæ *olei tartari per deliquium*
 ordinentur, quo acidum præcipitatur & in sal digestivum
 convertitur, quod lactis coagulationem impedit, dein et-
 iam una vice non nimis larga quantitas est assumenda, ne
 Ventriculo plus justo imponatur, quam ferre potest. Præ-
 terea adhuc moneo, quod omnes res quæ ad genesin ver-
 mium aliquid conferunt sedulo sint vitandæ, ne malum
 iterum recrudescat.

§. XXII.

Ad secundæ speciei Atrophie curationem me jam
 confero. Quando causa est mucus quidam viscidus, o-
 stiola vasorum lacteorum obstruens, ad illum incidendum
 ac

ac resolvendum sequentem commendo pulverem: *Rec. Salis digestivi Sylvii Scrup. II. Absynthii Scrup. I. M. f. pulvis.* Qui vero a pulveribus abhorrent nec non infantibus dari potest *Liquor terra foliata tartari* eo modo præparatus, quo eum describit *B. Du. D. Stabel in sua Chymia Dogmatico-Experimentali Tom. II. Cap. XXI. p. 279*, quileni modo quoque egregiam præstat opem. Hiis pulveribus vel liquori interponi etiam debent ea, quæ materiam hanc evacuunt, cui usui inservire possunt *pil. ad mentem Beccheri præparata*, vel *pulvis purgans* in §. XX descriptus in infantibus vero fugentibus *Syrupus de Cicorio cum Rhabarbaro & Oxymel squilliticum.* Jungenda insuper hiis medicaminibus sunt diluentia, inter quæ principem locum adscribo aquæ simplici, quæ levis est & non multis terreis ac impuris particulis referta, qualis est aqua pluvialis & quæ huic similis per destillationem a partibus crassis liberata. Verum enim vero aqua pluvialis non sub tectis est colligenda, quæ multas possidet impuritates, sed sub libero & aperto cælo & postea conservanda in sigulinis vel vitreis vasis sedimento prius deposito maxime in locis frigidioribus. Aquæ huic calefactæ pro lubitu etiam injici possunt herbæ, quæ resolvunt ac roborant, uti sunt herba Thee, Veronicæ, Hederæ terrestres &c. Quando malum ortum est a nimio salium mediorum & imprudenti adstringentium usu, tunc ea sunt in usum trahenda, quæ demulcent ac fibras contractas relaxant, quæ inter commendo *oleum amygdalarum dulcium* in debita dosi ac ordine usurpandum. Cavendum vero est, ne justo diutius usurpetur, alias noxam inferre potest. Postea referandigratia adhibeatur *Liquor terra fol. tartari.* Si ve-

ro malum oritur a nimio usu terreorum absorbentium, *Infusa diluentia*, quæ in præcedentibus nominavi, ut & laxantia uti *pulvis purgans* commendatus vel *Pil. Beccberiana* optimam ferunt opem. Extirpata sic causa morbifica, observentur ea, de quibus in §. præced. dixi. Cautelam quandam in curatione adhibendam adhuc adjicere utile ac necessarium esse duco. Obstructis ostioliis vaporum lacteorum sæpe oriri solet diarrhæa, ubi multæ partes chylosæ excernuntur, quæ per vasa lactea pervenire haud possunt, quam sistere quidam conantur adstringentibus, ast malum semper pejus reddunt, quare ego potius unicuique consulo, ut causam morbi removeat, quia tunc hocce symptoma sine remediis adhibitis cedit.

§. XXIII.

Antequam ad therapeutivam tertiæ Atrophiciæ speciei me accingam, de præservatione ipsius pauca monebo. Observavit sedulo *Cl. Dn. D. Chuden l.c.* illos infantes, qui sæpius post partum lavantur, non tam facile non modo in hunc, verum etiam in alios cutaneos morbos incurrere, quam alii, in quibus hoc est intermissum. Quod quum rationi & experientiæ respondeat, auctor suavorque sum, ut *balnea* iteratis vicibus primo mense post partum adhibeantur. Parari hæcæ possunt ex aqua simplici & herbis emollientibus, roborantibus atque nervinis, uti sunt *Herba Althæa, fl. chamomillæ utriusque herb. & sum. millefolii, malvæ, majoranæ, origani, serpilli, melissæ, rosmarini & salviæ*. Modum adhibendi & cautelas circa illum observandas quia satis bene tradunt *Cl. Chuden l.c. & alii* huc apponere nolo. Insuper causæ reliquæ, quæ ad atrophiam gignendam aliquid conferunt, sedulo uti in duabus aliis Atrophiciæ

trophie speciebus sunt vitandæ, quia morbi melius præservari quam curari possunt.

§. XXIV.

Quando vero Atrophia jam est præsens & originem suam habet a nimia voracitate alia via est ineunda, interna nempe remedia in usum quoque sunt trahenda. Corpus itaque primum ad curationem est præparandum, quod fit, dum ventriculum & intestina ab impuritatibus, quibus sunt referta, liberamus. Hocce nobis ostendit ipsa natura, dum vomitum interdum concitat, & impuritates ex ventriculo duodeno ejicit, quare naturæ minister diligenter, quando certus est, farraginem impurorum humorum in ventriculo hæere, id imitari & ut cruditates removeat, omnem debet navare operam. Ad quem scopum obtinendum commendo *irillationes in faucibus infantum cum digito, vel porum aquæ calidæ*, cui injectum est pauculum *salis comm. & olei oliv.*, post cujus usum ac repetitionem si non sequatur emesis (sequitur vero plerumque) ad lenia vomitoria est confugiendum, ubi *Tart. emet. Mysichitii* in aqua scnicul. vel menth. solutus, aut pulvis rad. hypēcacōannæ, quando prudenter adhibentur, egregie proficiunt. Reliqui pravi humores, qui in intestinis hærent, per *pil. ad modum Beccheri præparatas*, vel per *pulv. purgantem* in §. XX. commendatum, vel etiam per *pulv. sequentem*, ubi variat dosis secundum ætatem aliasque circumstantias, eliminari possunt; compositio ipsius est sequens: Rec. *Rosin. Jalopp. gr. III. terantur cum Amygdal. exorticat. Sacchari canariensis. ana gr. VIII.* Hic pulvis, quia teneri remedia plerumque recusant, in testam potest injici, cui superaffunditur decoctum fabar. Coffeë, hocce modo la-

rans remedium occultatur, & pueri sine nausea illud adfumunt. Infantibus fugentibus, ut & illis, qui admodum teneræ sunt constitutionis, loco hujus pulveris *duo fyrupi superius laudari*, vel etiam *pil. Becherianæ* in usum trahi possunt. Hocce modo quando semel vel bis evacuatae sunt primæ viæ laxantibus hisce medicamentis sunt interponenda illa, quæ obstructas glandulas mesenterii referant atque aperiunt, cui fini satisfacit *Liquor terræ fol. tartari* rite præparatus, qui in referendis obstructis visceribus egregie se commendat, & licet aliquandiu, quod in Atrophia fieri debet adhibeatur, tamen nullum tale exinde provenit incommodum, quale a nimis longo salium mediocorum usu timere debemus. Sic mihi noti sunt duo pueri atrophici, qui a medico magni nominis erant relictæ, quia nulla salutis amplius apparebat spes & mors quotidie expectabatur, quibus *B. Stabel* solum huncce liquorem per aliquot tempus dedit & ambo felicissime penitus sunt restituti, optimaque fruuntur sanitate. In robustioribus subjectis loco hujus liquoris quoque *Mixtura ex Tinct. antimon. acri Stablii vel tartarizat.* atque *Essent. Succini sine alcali præparata* in anatica portione mixtis usu venire potest, a qua quoque egregiam resolventem virtutem observavi. A perverso Spirit. vini & adstringentium usu quando malum oritur, eadem methodo cura instituitur, modo jungantur remedia antispasmodica. Insuper non omittantur *infusa theiformia* in §. XXII. commendata, quæ non satis laudari possunt, quippe non solum diluunt ac resolvunt materiam in glandulis mesenterii stagnantem, verum etiam transpirationem ac diuresin, quæ necessariae se- & excretiones in hocce morbo ut plurimum sunt impeditæ, optime promoveant

movent. *Balnea præscripta* quoque, modo non sint nimis calida, haud sunt contemnenda, quia per aquam calidam pori cutanei aperiuntur, mucus, si quidam in illis hæret, eliminatur, transpiratio læsa iterum restituitur, & impuri humores, qui hucusque in corpore sunt collecti, per halitum insensibilem ejiciuntur. Hisce quoque jungi possunt *unguenta & emplastra emollientia & resolventia*, quæ abdomini externe applicentur, quem in finem commendo *Unguentum ad Rhachiridem infantum Cl. D. Sydenhamii*, cujus descriptio est hæc: Rec. *olei lilior. albor. zamavisci ana Unc. II. Succi Rad. bryoniae opti ana Unc. I.* bulleant ad succorum consumptionem, addendum postea *Unguentum de althæa Butyri insulsi ana Unc. I. Gummi ammoniaci in acer. solut. Unc. semis Cerae flavæ q. s. M. f. l. a.* Unguentum. Inter Emplastra bonum esse judico *Emplastrum saponatum Barbette camphoratum*, quod non solum emollit sed etiam resolvit, quodque ita componitur: Rec. *Minii, Cerussa, Saponis veteris ana Unc. V. ole. olivarum Lib. I. Axung. porcin. Unc. semis. M. f. l. a.* Empl. *camphora*, quantum placet, imbuendum. Prudenter vero hæc a medico usurpari debent, ne nimia fiat emollitio, ex qua oritur abscessus.

§. XXV.

Posteaquam methodo hac curatoria glandulæ mesenterii sunt apertæ, & succo chyloso iterum libera via ad massam sanguinis est donata, partes debilitatæ iterum sunt roborandæ ac nutriendæ, ubi primum in finem commendo *Tinct. Vitriol. Marr. aperitæ Ludovici*, quæ resolvit ac roborat

borat, & a plurimis practicis recentioribus in glandularum
 mesaraicarum obstructione commendatur, cui externe
 jungi possunt *balsama solida roborantia*, abdomini impo-
 sita, quæ præparari possunt ex *ol. N. M. expr. ol. destillat.*
Carvi, Rorismarini, Rutæ, Salviæ, Aneth. Caryoph. Majo-
rana, ment. crisp. juniperi veri & Bals. Peruviano, alteri
 scopo autem inserviunt nutrientia ac gelatinosa, de quibus
 in antecedentibus dixi. Febres intermittentes quando
 præmature sunt suppressæ, istæ, tamquam motus com-
 parate salutare per convenientia pharmaca sunt revocan-
 dæ, cui fini satisfaciunt *pulvis ex tart. vitriolat. & conchis*
succo citri imbutis ana præparatus, qui ter per diem detur,
 vesperi autem *Pil. Beccheriana* porrigantur. Quæ reme-
 dia, si per unam vel duas hebdomades in convenienti do-
 si & ordine sunt adhibita, observavi, febrem revocatam
 fuisse, quæ, quando iterum adest, methodo congrua est
 tractanda, ut resolutio infarctus promoveatur, & sanitas
 ægroti restituitur. A diarrhæa per adstringentia nimis
 cito suppressâ quando atrophia oritur, illa quoque per
pil. Beccherianas est provocanda, & dein causâ, a qua pro-
 venit diarrhæa convenientibus remediis est removenda.
 Quando a perverso opiatorum usu atrophia suam origi-
 nem duxit, obstructiones sunt referendæ & tonus parti-
 bus restituendus, ubi *Tinct. Vitriol. Mart. aperitiv. Ludovici*
 usum præstare potest. Si recrementa scabiosa a par-
 tibus exterioribus ad interiora sunt repulsa, ea proficiunt,
 quæ leniunt, temperant ac materiam peregrinam iterum
 ad habitum corporis externum promovent, uti sunt *nitr.*
depur., tart. vitriolat., regul. antim. medic. & cinnab. anti-
mon.

mon. adjecta pauca quantitate sulph. vivi cum *infusis thei-*
formibus in forma pulveris adhibita, post quorum usum
 ut plurimum, quando malum est recens, recrementa ista
 iterum excernuntur & in cute tamquam parte ignobiliori
 sedem occupant. Quando vero malum est inveteratum,
 medicus in cura plerumque oleum & operam perdit, &
 æger diem obit supremum. Febris lenta quando in atro-
 phia est præsens, ab omnibus calidis remediis est abstinend-
 dum, ne medicus febrem augeat, & interdum etiam æ-
 grotum necet. Profsunt autem *nitr. depur.*, *concha citra-*
tæ & *materia perlata Krügeri* vel *antimon. diaphoret.* po-
 tus non debet esse concentratus, spissus aut saturatus, sed
 aquosus. Ne limites dissertationis transgrediar, heic me-
 æ impono colophonem. Plura equidem fateor adjici po-
 tuissent, sed veniam impetraturum me spero quum omnia,
 quæ plurimi amplis litterarum monumentis consignarunt,
 huc transcribere duxerim haud consultum. DEO inte-
 rim O. M. pro benignissime suppeditatis ad hunc labo-
 rem viribus gratias ago, quas possum concipere,
 maximas, submissus rogans, velit & in poste-
 rum meis adesse conaminibus, quo o-
 mnia cedant in summi Nominis Sui
 gloriam & proximi mei ægro-
 tantis solamen.

* * * * *

Prima TIBI diuae sophies, *doctissime* BOELI,
 Florentes campos visere cura fuit:
Primum letiferos animae cognoscere morbos
 Ac eius placuit pharmaca nosse sacra.
Hippocratis doctas post tractans sedulus artes
 Corpora morborum vi releuare studes.
 Sic prudenter agis. Sic mentis cura labores
 Ac DEVS est orsus forte fauente tuos.
 Post pietatis amor tua faulso sidere coepta
 Rexit, sperato composuirque modo.
 Hinc dudum meritos, quos nunc assumis, honores
 Ornabit varia prosperitate DEVS;
 Ac quia sparisti studiorum semina large,
 TE nunc fortunæ messis opima manet:
 Nil opus est igitur votorum syrmate longo.
 Qui large seruit, largiter ille meret.

Hiscę verbis Clariss. ac Doctissimo Domino Can-
 didato Matruelli, ac fautori suo insigniter co-
 tendo eruditionis eximium specimen ac ca-
 pienda laborum præmia ex animo gratulari
 simulque faustos in medicæ artis vsu succes-
 sus adprecari absens voluit

F. A. F. ROTH,

Bombeca-Palæo-March. S. Theol. C.

Sic, docte BOELI, *delicium meae*
 Amorque mentis, sic placuit TIBI
 Tandem graui dudum labore
 Præmia sumere comparata!

Sic

Sic *mirra* tandem purpureo tua
 Cinget coruscans tegmine tempora!
 Ast absque *doctrina* brabeum
 Non cupis *eximie probata*.
 Verum sagaci perspicis acriter
 Cura & libello *doctius explicas*
Infantis artus, quae tenellos
 Occupat attenuitque, *tabem*.
Recte. Salubri tramite permeas
Chironis artem: corpora languida
Infantibus sanare *primum*
 Sollicitus *merito* fuisti.
 Nam *tardioris* quo modo *protrahet*
Aetatis annos vel *Podalirius*,
Infantiles nisi dolores
Ante leuare truces studebit?
 Quae, quum *scienter* praestiteris, tuis
Perdocte BOELI, coeptibus adiicit
 Nunc ipsa calculos *Hygea*
Omnia multaque fausta pandit.
 Absens *fideli* gratulor hinc TIBI
 Partos honores *pectore*, comprecans
 Voto tuis *caeleste* factis
Auxilium *medici* *supremi*.
Hoc semper ausus prosperet ac beet!
Hoc TE virenti robore *nutriat*!
 Ac sicut a multis *malignant*
 Corporibus *maciem* repellis,
 Sic, opto, curas, *tabificas* idem
 A TE repellat! sic procul arceat
 Ne fasta fata, ne dolore
 Turbida *mens* TIBI *maceretur*!

Sic

Sic largiori munere gratiae
Beante vires *εὐρεοφία* tuas
Firmet, nec *ἀρεοφός* TIBI sit,
Atropos ante diem timori.

Clariss. ac eleganter docto Domino BOELIO,
suauxori propiore cognationis atque in-
genuae amicitiae nexu sibi coniunctis-
simo, conatus promeritosque honores
sincera mente congratulans, exiguos
hosce numeros, in bene cupientis ac
deditissimae voluntatis quaecunq;
documentum, scriptos voluit locorum
intercapedine non animo absens

GOTTFR. CHRISTIAN. ROTH,
Bombecka-Palæo-March. S. Theol. Cand.

GD muß ich Werther Freund, an diesem Tage sehen,
Dich an demselben Ort der Candidaten stehen,
Wo Tugend, Müß und Fleiß der Ehre werth geschätzt,
Und man den Doctor-Hut auf Ihren Scheitel setzt.
Wer solte Dir hierzu nicht freudig gratuliren,
Und Deinen Ehren-Tag mit Lob-Gedichten zieren?
Ich komme auch herzu doch ohne Schmeicheleyen,
Und will mit anderen darüber mich erfreuen.
Du nimst mit großem Recht den Ehren-Titel an,
Der Dein erwünschtes Wohl genug befördern kan.
Jehova sey Dein Schutz und Schirm auf allen Wegen,
Und setze Deinen Stand der Deinen stets zum Segen.

Hiermit wolte dem Herrn Candidato ergebent
gratuliren als ein specialer Landes-Mann und
guter Freund

Johannes Israel Küderling,
Derenburgo-Halberstadtensis S. S. Theol. Stud.

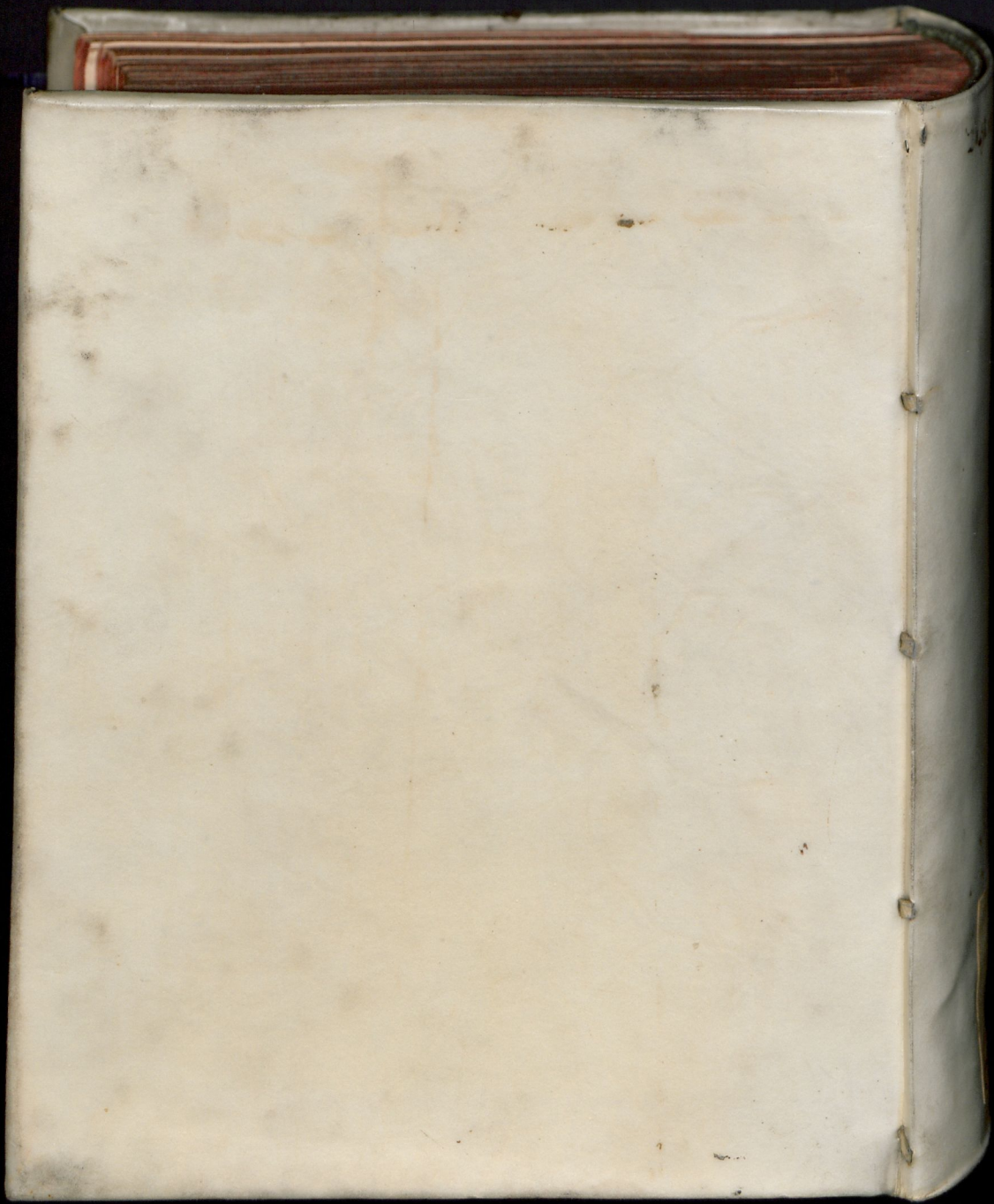
0.1 A 6503

ULB Halle 3
002 928 06X

sb

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA, 5
DE
**ATROPHIA
INFANTUM,**

Quam,
AUSPICE DEO PROPITIO,
Et Consensu atque Auctoritate Gratiſſe Facultatis Medicæ,
IN ALMA REGIA FRIDERICIANA,
P R Æ S I D E

DN. D. MICHAELE ALBERTI,

SACR. MAJ. REG. BORUSS. AULICO ET CONSIST. MAGDEB. CON-
SILIARIO, MED. ET PHILOS. NATUR. PROFESSORE PUBL. ORDIN. ACAD.
NAT. CUR. COLLEGA, SOCIET. REG. BORUSS. SCIENT. SODALI, ETC.

DN. DECANO SUO SPECTATISSIMO,

Domino Patrono, Præceptore ac Promotore suo omni honoris cultu prosequendo,

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILE-
GIIS DOCTORALIBUS LEGITIME IMPETRANDIS,

HORIS LOCOQUE CONSVETIS,

ANNO MDCCXXIX. D. MART.

Publicæ ac placidæ eruditorum ventilationi subſcribet

AUCTOR RESPONDENS

JOANNES FRIDERICUS BOELI,

BERTCKOWIO - PALÆO - MARCHICUS.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
TYPIS JOH. CHRISTIANI HENDELII, ACAD. TYPOGR.

